Cana asobnaha numaru 20 hr. Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr. 3. Wilnia, Piatnica 18 Studnia 1929 h. Hod V (XIII).

BIEŁARUSKAJA KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA.

Adres Redakcyi i Administracyi: WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19) Redakcyja adčynienа ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč.

„Biel. KRYNICA" kaštuje na hod—10 zał., na paŭhoda—5 zał., na 3 miesiacy — 3 zał., na 1 miesiac — 1 zał. HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Cana abwiestak: na 1-šaj staroncy 30 hr., 2 i 3 — 25 hr., na 4-aj — 20 hroš, — za radok drobnaha druku ŭ adnej pałoscy.

Pratest Biełaruskaha Nacyjanalnaha Kamitetu.

Biełaruski Nacyjanalny Kamitet na pasiedžańni dnia 13.I.1929 h. razhledziŭšy sprawu listu wydanaha Wilenskim katalickim Arcybiskupam dnia 10.XII.1928 h. i zabaraniajučaha naležać katalikom da Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi i čytać „Biel. Krynicu", — pryšoŭ da takich wywadaŭ:

1. Zabarona heta maje palityčny, a nie relihijny charaktar, bo:

a) nie padaje anijakich faktaŭ i relihijnych matywaŭ, dziela jakich jana wydana.

b) zabarona nie datyčyć polskich partyjaŭ i hazet majučych takuju samuju prahramu jak B.Ch.D. i „B. Krynica".

c) zabarona nia była wydana tady, kali prahrama B. Ch. D. była publikawana (1926 h.), a tolki ciapier, kali Arcyb. Jałbžykoŭski pawysyłaŭ biełaruskaje duchawienstwa z biełaruskich parachwijaŭ i hetym ačyściŭ darohu dla swajej polonizacyjnaj dziejnaści.

2. Zabarona Arcybiskupa jość niesprawiadliwaj i kryŭdnaj dla Biełaruskaha Narodu, bo maje na mecie pieraškodzić uświedamleńniu Biełarusaŭ-katalikoŭ i hetym samym prawiaści pry pomačy Katalickaha Kaścioła polonizacyju katalickaj čaści Biełaruskaha Narodu. Aproč taho, što zabarona jość kryŭdnaja i niesprawiadliwaja, jana jość i niasumlennaja z boku chryścijanskaha pastyra, bo pakazywajučy na B. Ch. D., jak na balšawickuju arhanizacyju, škirowywaje niasłušna palicyjnyja ŭłady na siabroŭ B. Ch. D.

3. Zabarona wyklikaje baraćbu pamiž polskim duchawienstwam i biełaruskim narodam i wiadzie da ździekaŭ polskaha duchawienstwa nad sumleńniem Biełarusaŭ-katalikoŭ. Hetyja ździeki pierachodziać u relihijny teror, jaki tasujecca polskim duchawienstwam da siabroŭ B. Ch. D. i čytačoŭ „Biel. Krynicy", jak heta ŭzo było ŭ Žodziškach, i ŭ rezultacie moža prywiaści da niepažadanych ekscesaŭ.

Biaručy pad uwahu ŭsio heta, Biełaruski Nacyjanalny Kamitet pastanawiŭ:

I. Zapratestawać pierad Wyšejšymi Duchoŭnymi Uładami proćiŭ niesprawiadliwaj i kryŭdnaj dla Biełaruskaha Narodu palityčnaj dziejnaści Wilenskaha Arcyb Jałbžykoŭskaha.

II. Daručyć Biel. Pasolskamu Klubu wystupić pierad polskim uradam z damahańniem spynić palityčnuju dziejnaść Arcyb. Jałbžykoŭskaha, jakaja wiadziecca pry pomačy relihijnaha teroru nad biełaruskim katalickim nasielnictwam i moža wyklikać niepažadanyja ekscesy.

Wilnia, 13.I. 1929. BIEŁARUSKI NACYJANALNY KAMITET.

Ci patrebna ŭ śpisie „tutejšaść"?

U 1930 hodzie maje być ahulny śpis ludziej i ŭsiaje majemaści ŭ Polščv. Takija śpisy naładžywajucca kožnyja 10 hadoŭ, kab wiedać, kolki jość u dziaržawie narodu, kolki ziamli, žywioły, budynkaŭ, fabryk, majstroŭniaŭ, chto čym zajmajecca i h. d. Apošni taki śpis byŭ u 1921 h.

Śpisy robiacca z tej metaj, kab pakirawać adpawiedna dziaržaŭnaj haspadarkaj, a tak-ža ŭnutranaj i zahraničnaj palitykaj. U takim śpisie, pamiž inšym, aznačajecca, kolki jość u dziaržawie Palakoŭ i nacyjanalnych mienšaściaŭ, jakaja ŭžywajecca mowa ŭ chacie i da jakoj nacyjanalnaści kožny hramadzianin siabie zaličaje.

Pryhataŭleńni da hetaha śpisu ŭžo pačalisia. Dnia 11 śniežnia m. h. pa pačynu hram. Chaminskaha naładžany byŭ referat, jaki pračytaŭ wiedamy redaktar „Przegl. Wil." hram. L. Abramowič. U swaim referacie hr. Abramowič zakranuŭ wielmi ważnuju sprawu ab tym, ci treba ŭwodzić u śpis rubryku „tutejšyja", ci nie? Paśla referatu raźwiłasia na hetu temu šyrokaja dyskusija. Bolšaść prysutnych dakazywała, što takuju rubryku dla našaha kraju treba ŭwiaści, bo niekatoryja ludzi ŭ nas nia mohuć jašče aznačyć swajej narodnaści i nazywajuć siabie prosta „tutejšymi". Mienšaść na sabrańni trymałasia inšaha pahladu: jana ćwierdziła, što takaja rubryka susim niepatrebnaja, bo kožny dumajučy čaławiek patrapić znajści swaju narodnaść i tak ci jnakš siabie sam aznačyć.

Jakoje-ž naša stanowišča ŭ hetaj sprawie?

My dumajem, što rubryka „tutejšych" ciapier zusim lišniaja. Ludzi ŭ našym krai apošnim časam tak uzraśli ŭ narodnaj świedamaści, što patrapiać biez wialikaha trudu aznačyć swaju narodnaść. Adnaho tolki treba pry hetym warunku: *poŭnaj swabody ŭ padawańni narodnaści.* Možam skazać z peŭnaściu, što kali budzie dana poŭnaja swaboda ŭ hetaj sprawie i nia budzie nijakaha nacisku z boku pierapiščykaŭ, a potym praśledu z boku administracyjnych uładaŭ, dyk „tutejšymi" zapišucca ličanyja tolki adzinki, katoryja nie paśpieli jašče samaaznačycca, abo nia mieii adwahi padać swajej niapolskaj narodnaści. Każu *niapolskaj*—bo pryznacca Palakom niama nijakaha ryzyka: Palck u našych warunkach chutčej atrymaje i pasadu i paćwiardžeńnie na jakohaś tam wojta, pisara, ci wučyciela, lahčej dastanie niejkuju dapamohu ad uradu, abo hminy, nia tak na jaho buduć sypacca roznyja kary z boku palicyjnych uładaŭ—to za komin, to za studniu to za sabaku, to jašče za što tam inšaje, — tut usiaho j nie pieraličyš. Woś u prakanańni ludziej mała świedamych na ŭsie hetyja ździeki moža być wystaŭleny toj, chto adważycca padać siabie (dapuścim) za Biełarusa, Lićwina, ci jakoha inšaha „inarodca".

Biaručy ŭsio heta pad uwahu, my prychodzim da wywadu, što ŭ rubryku „tutejšych" buduć zapisywacca ŭsie tyja, chto dziela jakich-niebudź pryčyn nie zdabylisia na narodnaje prakanańnie, abo katoryja nia miecimuć adwahi pryznacca da swajej „biazpraŭnaje" nacyjanalnaści. I tamu rubryku hetu možam śmieła nazwać rubrykaj ciemnaty, abo trusaści. Hetym skazam my nia chočam dakučyć tym adukawanym ludziam, katoryja dziela swaich lišnie tonkich filozafičnaetnohrafičnych daśledzin jašče nie mahli wyrabić u sabie nacyjanalnaha prakanańnia i samaaznačycca. Dy ŭreščie takich ludziej nia mnoha: ich možna pieraličyć na palcach adnej ruki; a dla hetulkich uwodzić asobnuju rubryku „tutejšych" niama nijakaha sensu. Jany z čystym sumleńniem mahli-b susim nie padawać swajej narodnaści — katoraj sapraŭdy nia majuć — i stawić u adpawiednaj rubrycy tolki rysku, bo ŭsiaki wiedaje, što słowa „tutejšy" jašče nie aznačaje narodnaści U sensie nacyjanalnym heta słowa nie aznačaje *ničoha*, a ŭ sensie čaławiectwa aznačaje kožnaha *čaławieka*, jaki nia tolki ŭ našym krai, ale i ubique terrarum (pa ŭsiej ziamli), hdzie jon žywie, možna nazywacca „tutejšym" čaławiekam. A našy wilenskija intelihienty, jakija žywuć ideolohijaj prošłaha stahodździa, ci moža jašče starejšaj, zychodziačaj da časoŭ Wial. Kniastwa Litoŭskaha, chacieli-b datasawać słowa „tutejšaść" da žycharoŭ našaha kraju, paklikajučysia na roznarodnaść histaryčnych umowaŭ i palityčnych abstawin u minuŭščynie i sučasnaści. Usio heta adnak nie apraŭdywaje ideolohii našych „tutejšych", intelihientaŭ — i my staim ćwiorda na swaim stanowiščy, što rubryku „tutejšaści" ŭ śpis uwodzić nia možna, bo hetym budziem pašyrać ciemnatu, trusaść, abo nawat nacyjanalny nihilizm, wypływajučy z nacyjanalnaj impotencyi.

Ale nia tolki ideolohičnyja razwažańni prymušajuć nas wystupić proci ŭwiadzieńnia ŭ śpis rubryki „tutejšych". Da hetaha samaha wywadu prywodziać nas i taktyčnyja razważańni.

Kali wieryć hazetam, dyk na tym sabrańni byŭ tak-ža redaktar „Kur. Wil.", pasoł Okulič, jaki maje wialikija ŭpływy ŭ uradawych kruhoch. Jon zajawiŭ, što nia treba wielmi turbawacca ŭsimi sprawami, jakija datyčać śpisu, bo ŭrad zrobić śpis tak, jak heta budzie lepš i karyśniej dla jahonaj palityki.

Ščyryja słowy! Ale zatym jakraz, što jany ščyryja, jany nawodziać šmat dumak. Dobra — dapuścim, što ŭrad pasłuchaŭ wilenskich demokrataŭ i ŭwioŭ rubryku „tutejšych". U „tutejšyja" zapisywajuć wialikuju ličbu Biełarusaŭ i Lićwinoŭ. Hetaja rubryka razrasłasia i rastaŭścieła da niemahčymaści. Ale spytacca treba, na čyj košt jana rastaŭścieła? Wiedama-ž nie na košt polskaj rubryki, bo ŭ hetu rubryku buduć pisać i pisacca wielmi achwotna; rubryka razrasłasia na košt rubryk biełaruskaj i litoŭskaj, jakija dziela hetaha skorčacca, jak jabłyki na marozie. Tady wyhlad našaha kraju ŭ śpisie budzie taki: wialikaja rubryka polskaja i taksama wialikaja rubryka „tutejšaja", a maleńkija rubryki buduć biełaruskaja i litoŭskaja. Takim paradkam pierad uradam stanie i faktyčnaja i jurydyčnaja mahčymaść roznych eksperymentaŭ u halinie nacyjanalnaha žyćcia, asabliwa nad rubrykaj „tutejšych". Bo heta-ž res nulius — reč, jakaja da nikoha nie naležyć; a kali da nikoha, — dyk jasna, što da taho, chto maje siłu! I pačniecca polonizacyja „tutejšych" jak takich, katoryja, nia majučyja nijakaj nacyjanalnaści, nia miecimuć nijakaha

241096

hołasu, bo jany-ž nie Biełarusy i nia Litoŭcy i nia majuć prawa baranicca jak narodnaja mienšaść. „Tutejšaści" jašče na mižnarodnym forumie nia znajuć, jana nia maje tam prawa hramadzkaści, z jaje, čaho dobraha, jašče paśmiajucca tamaka, jak z niejkaj prowincyjanalnaj naiŭnaści i biezlałkoŭščyny!

A jaki wialiki kozyr dasca ŭ ruki polskaj dyplomacyi, katoraja budzie wykarystywać „tutejšaść" pierad usim świetam dla swajej palityki i ćwierdzić, što Wilenščyna i naahuł usie „Kresy" heta *tabula rasa*—nie zapisanaja tablica,—jakuju z časam možna budzie zapisać jak choćučy! Woś da jakich mahčymaściaŭ i naśledkaŭ moža dawiaści rubryka „tutejšych"! A što heta ŭsio mahčyma, pakazali nam apošnija wybary, asabliwa ŭ Lidzkaj i Łuckaj akruhach, hdzie byli pakasawany badaj usie śpiski nacyjanalnych mienšaściaŭ.

Dyk z rubryki „tutejšych" wypływaje z adnaho boku pašyreńnie ciemnaty i trusaści ŭ narodzie, z druhoha — paddzieržywańnie nacyjanalnaj impotencyi i nihilizmu; dalej — wialikaja kryŭda dla Biełarusaŭ i Litoŭcaŭ, jakich koštam uzraście i zapoŭnicca rubryka „tutejšych". A jašče dalej — roznyja polonizacyjnyja eksperymenty, dy ŭ kancy — fałšawańnie woli našaha narodu na mižnarodnym forumie i wypływajučyja z hetaha palityčnyja naśledki...

Dziela hetaha biełaruskaje hramadzianstwa pawinna rašuča wystupić u presie i Sojmie prociŭ uwodžańnia ŭ śpis rubryki „tutejšych". A kali-b urad nie pasłuchaŭ i hetu rubryku ŭwioŭ — padniać šyrokuju kampaniju, kab niwodzin Biełarus nie zapisaŭsia ŭ rubryku „tutejšych", bo heta moža prywiaści naš narod da horkich naśledkaŭ i wialikaj kryŭdy.

Uważajem, što kali-b urad uwioŭ hetu rubryku i hetym samym pryčyniŭsia da našaj kryŭdy, dyk winawat budzie ŭ jej nia tolki sam urad, ale taksama i wilenskija demokraty, jakija padali prajekt uwiaści hetuju rubryku.

D-r K. M.

Za 1928 hod

(Hladzi Nr. 2 „Biel. Krynicy")

II. Ahlad zahraničnaj palityki.

U zahraničnaj palitycy pieradusim treba źwiarnuć uwahu na polska-litoŭski spor, bo jon da nas najbližejšy i zaŭsiody wyklikaje ŭ žycharaŭ Wilenščyny wialikuju cikawaść.

Jak-ža ciapier heta sprawa staić?

Adkaz karotki. Staić tak, jak stajała i hod tamu. Heta značа, sprawa pierajšła ŭ Lihu Narodaŭ, tamaka adbywajucca pasiedžańni, hawaracca pramowy, a ŭ rezultacie sprawa faktyčna nie kranułasia z miesca. Adnak treba skazać, što Litwa zdabyła jurydyčna ŭsio-ž-taki niekalki punktaŭ: urad polski zajawiŭ wusnami samoha maršałka Piłsudzkaha, što wajnoj na Litwu nia pojdzie, Litwa dabiłasia taho, što Liha Narodaŭ hladzić na ciapierašniuju hranicu, jak na niešta spornaje, a hazety pačali pisać, što pastanowa Rady Ambasadaraŭ, pawodle jakoj prawiedziena sańniašniaja hranica, nia jość rašajučaj spor, dy što hranica moža być źmieniena pastanowaj Lihi Narodaŭ. U hetym spory Litwa zaŭsiody starałasia dajści da taho, kab pakazać pierad usim świetam, što sprawa Wilenščyny jość *sprawaj spornaj* i jašče akančalna *niawyrašanaj*. I treba skazać, što palityka premjera Waldemarasa ŭ wialikaj miery da hetaj mety dajšła.

U suświetnaj palitycy my bačym nowy ŭkład palityčnych siłaŭ pa ŭsim świecie.

Ad času ŭwachodu Niamieččyny ŭ Lihu Narodaŭ končycca padziel na pieramožcaŭ i pieramožanych. Niamieččyna sadzicca za adzin stoł z druhimi wialikimi dziaržawami. Siedziačy-ž za adnym stałom, dy majučy za saboju wialikuju ekanamičnuju i kulturalnuju siłu zaŭsiody možna nia tolki baranicca, ale j mieć upłyŭ na ahulnuju eŭropejskuju palityku. Niamieččyna idzie ciapier da taho, kab zdabyć sabie takoje samaje značeńnie, jakoje mieła pierad wajnoj. Heta joj na hetulki ŭdałosia, što Stresemann na apošnim (śniežań 1928) pasiedžańni Lihi Narodaŭ užo nie baicca stuknuć kułakom pa stale, kali polski ministr Zaleski pačynaje wytykać Niemcam ichnyja damahańni ŭ sprawie Hornaj Silezii. I za hety ŭdar kułakom pa stale nia tolki nie abrazilisia Anhlija, dy Francyja, ale pryznali, što Stresemann prymušany byŭ heta zrabić,—bo ministr Zaleski swajej pramowaju dawioŭ da hetaha...

Čamu heta stałasia? Jakim sposabam Niamieččyna dajšła da takoha značeńnia?

A woś jakim: — Niamieččyna patrebna dla Anhlii i Francyi ŭ ichnym spory z Zł. Štatami Paŭnočn. Ameryki. Ameryka pačynaje być strašnaju dla Anhlii, bo choča panawać na mory tak, jak Anhlija, i z hetaj metaj buduje wialikuju flotu. Anhlija zbajałasia Ameryki i pačała šukać chaŭruśnikaŭ i pieraciahnuła na swoj bok Francyju, z jakoju zaklučyła marski dahawor, skirawany prociŭ Ameryki... Woś z hetaha i zaharełsia ŭwieś palityčny syr' bor. Ameryka taksama pačała šukać i dla siabie chaŭruśnikaŭ i wyrazna choča pieraciahnuć na swoj bok Niamieččynu, Anhlija-ž i Francyja ŭznoŭ, starajucca nia puścić Niamieččynu ŭ abojmy bahataj Ameryki i sulać jej niekatoryja pałohki ŭ sprawie wajennych daŭhoŭ i ŭ sprawie chutčejšaha aparažnieńnia niamieckaj Nadrenii. — Niamieččyna-ž z usiaho hetaha karystaje i wyrazna nia chilicca ni ŭ toj bok, ni ŭ druhi.

I nia tolki Anhlija dy Francyja ŭmiešywajucca ŭ hety spor, ale jašče i Japonija, katoraja maje daŭniašnija sprečki z Paŭnočn. Amerykaj. Iznoŭ Ameryka, šukajučy chaŭruśnikaŭ, hatowa nawat, jak kažuć, pryznać S.S.R.R. i nawiazać z Sawietami znosiny, a takža paddziaržać Kitaj u jahonaj adradženskaj pracy. Treba tut źwiarnuć uwahu na wielmi ważny palityčny fakt: u apošnich časach nastupiła *poŭnaje złučeńnie Kitaju* pad adzinym nacyjanalnym uradam. Nawat Mandžuryja, hdzie panuje syn zabitaha Čang-Tso-Lina, pryznała hety ŭrad i wywiesiła nacyjanalnyja ściahi pa ŭsim krai. A niama nijakaha sekretu, što heta zroblena pry pomačy Paŭnočn. Ameryki prociŭ Japonii, jakaja chacieła pryharnuć Mandžuryju da siabie.

Dyk u ciapierašnich suświetnych warunkach bačym z adnaho boku Anhliju, Francyju i Japoniju, a z druhoha — Ameryku, Kitaj i mahčyma Niamieččynu, jakuju choča Ameryka prywiazać da siabie dalarowymi pażyčkami. Takim paradkam uwieś świet padzialiŭsia-b na dwa warožyja łahiery, katoryja čakali-b tolki zručnaj časiny, kab „paličycca" z saboju.

Dyk sapraŭdy dziŭna wyhladajuć u hetakich warunkach roznyja konferencyi ab razbrajeńni, ab prociŭwajennyja ŭmowy (jak dahawor Kelloha). Pašla kožnaj takoj konferencyi, abo ŭmowy, dziaržawy jašče bolš starajucca ŭzbrajucca i zdabywać dla siabie chaŭruśnikaŭ. Roznym takim umowam ludzi pierastajuć užo wieryć.

Što da palityki S.S.R.R. (Sawiety), dyk jany wiaduć jaje dawoli chitra i starajucca wykarystać dla siabie ŭsie palityčnyja padziei. Tak pierad samym Nowym Hodam Sawiety wysłali Polščy, Litwie notu, u jakoj haworycca, što jany (S.S.R.R.) chočuć supakoju i miru. Ale tamu, što pakul dahawor Kelloha jašče nie paćwiedžany niwodnaj dziaržawaj i hetym samym nia wyklučana mahčymaść wojnaŭ, dyk jany—Sawiety—prapanujuć adzielnuju ŭmowu, jakaja zabaraniała-b wajnu pamiž Polščaj, Sawietami i Litwoj. Čamu hetak zrabili Sawiety? Niaŭžo jany sapraŭdy wyrakajucca wojnaŭ i chočuć miru? Treba skazać praŭdu, što ciapier Sawiety wajawać nia chočuć i nia mohuć. U ciapierašnim palityčnym pałažeńni wystupleńnie Sawietaŭ z wajnoju padniało-b na ich pa ŭsim świecie wialikuju buru i mahło-b prywiaści da hibieli. Sawiety heta dobra znajuć i tamu z wajnoju nie śpiašajucca. Nia chočuć wajawać prociŭ Sawietaŭ i Polšča z Rumynijaj, bo dla ich wajna nia maje nijakaj mety: bolej zdabyć — jany nie zdabuduć, a stracić mohuć šmat. Tamu ŭ ichnym intaresie: baranić toje, što majuć i ŭ wajnu nia leźci.

Sawiety swajej notaj chacieli spadabacca Amerycy i dastać ad jaje pazyčku, a tak-ža zrabicca pasiarednikam u polska-litoŭskim spory.

Z usiaho widać, što palityčnyja padziei raźwiwajucca i ab tym, što pryniasie nowy hod, čytačy buduć mahčy dawiedacca ŭważna čytajučy našu hazetu „B. Krynicu".

Kožny świedamy Biełarus, biaz rožnicy relihijnaj prynaležnaści wypisywaje, čytaje, pašyraje dy zaachwočwaje inšych da wypisywańnia i čytańnia swajej sialanskaj hazety „Biełaruskaj Krynicy," a tak-ža akuratna prysyłaje za jaje hrošy!

Ab haspadarcy.

Niedacenienaja wartaść.

Na bačynach biełar. sielska-haspad. miesiačnika „Płuh", (Listapad, 1928 h., bač. 12—13) ahranom *S. Karaś* wielmi trafna pakazuje na straty, jakija cierpić naša sialanstwa praz swaju niaświedamaść i padaje naležnyja rady. Sprawa ŭ tym, što što-hod biaz tołku wykidanaje ŭ nas wahromnaje množstwa dzieraŭlanaha popiełu jość wielmi dobrym uhnajeńniem našych spustošanych hruntaŭ: arominy i sienažaciaŭ. Znachodziačyjasia ŭ popiele spažyŭnyja dla raściny sučastki (*kali* i častkowa nawat *fosfar*) wielmi cenny, asabliwa dla bulby, burakoŭ, lonu, kaniušyny. Tamu nielha wysypać popiełu biaz ładu i składu, a nadwarot, treba z im wielmi razumna haspadaryć. Treba zrabić niejkuju dzieraŭlanuju (lepš błašanuju, ci prynamsia choć blachaj z siaredziny wybituju) skrynku z wiekam, pastawić jaje niehdzie, kab nie zaciakała (pad pawietkaj, na drywieśniku i h. d.) i ŭ jaje tolki zaŭsiody ssypać wyharnuty z piečy, *astyŭšy* popieł. Hetak sabrany popieł možna pašla wielmi dobra wyŭžytkawać pad roznyja polnyja raściny azimyja i jarawyja. Pad azimyja hnoicca popiełam pierad zaworywańniem paparu, pad jarawyja-ž raściny hnoicca popiełam taksama najlepš uwosieni. Kali-ž-by tak zdaryłasia, što treba było hnaić popiełam wiasnoj, dyk rabić tak treba najmienš tydni sa try pierad pasiewam jaryny. Hnajeńnie popiełam pawiersie (pa zasiejanym užo poli) dapuścić nielha, bo popieł moža tady (nie zaworywany) ŭtwaryć pawierch hleby skarynku, cieraz katoruju zasiejenaj zbažynie ciažkawata, a časam nawat i niemahčyma budzie ŭzyjści. Dajecca popiełu na dziesiacinu pudoŭ 20—30 (na hleby lepšyja), 50—60 pudoŭ (na hleby horšyja).

Tyja z haspadaroŭ, što žywuć blizka miesta, dzie popieł prosta wykidajecca, musili-b zaŭsiody parupicca, kab kaštoŭnuju hetu dla siabie reč nabyć u kołkaści mahčyma najbolšaj. Zaŭsiody z haroj apłacicca.

Zasiejeny popieł najlepš zrazu-ž zaarać, ci hłyboka zabaranawać spranžynoŭkaj, abo zwyčajnaj baranoj. Pawodle S. Karasia padaŭ *A. K.*

Lekarski addzieł.

Ab karoście.

Karosta źjaŭlajecca wielmi prykraj chwarobaj, wyzwanaj małym karostnym klaščom *acarus scabiei*. Źjaŭlajecca jana zaraznaj, pieranosnaj z asoby chworaj na zdarowuju. Prykraj źjaŭlajecca tamu, što wyklikaje wialiki świerb na peŭnych čascinach skury arhanizmu, asabliwa spačatku na rukach, skul raspaŭsiudžywajecca pa ŭsim ciele. Majučyja karostu stydajucca akružajučych i ŭsialakimi sposabami starajucca ŭkrywać jaje pierad druhimi asobami. Świerb adnak jość tak silnym, što lohka zdradžajecca: asoby takija nia mohuć spakojna zachawacca, nia ŭstrymajucca, kab uściaž nie nacirać zaniatych klaščami miejscaŭ, a heta wyzywaje jašče bolšy świerb. Tak dachodzić da značnaha, prosta až da krywi raździrańnia skury. Pieršym pradwieśnikam karosty źjaŭlajecca świerb na rukach, asabliwa pamiž palcaŭ. Daŭžejšaje trywańnie chwaroby, pry stałym raździrańni skury, moža dawieści da abšyrniejšaha pakryćcia skury strupami, ci inakš,—karościnami. Klešč dastajecca na skuru ad asoby majučaj karostu i stykajučajsia sa zdarowaj asobaj; taksama z adzieży, ci paściel, u jakoj byŭ chwory. Dastaŭšysia na skuru klešč hety ŭhłyblajecca ŭ jej i pad pawierchniaj skury, padobna jak krot u ziamli, robić barozdziny daŭžyniej da 10 centymetraŭ i hetym wyklikaje świerb. U kancy barozdziny samica składaje jaječki, z jakich wychodziać nowyja maładyja klaščy. Adna samica ŭ praciahu troch miesiacaŭ moža dać paŭtara miljona maładych form, jakija darastajuć u praciahu dwuch tydniaŭ.

Lačeńnie pradstaŭlajecca zusim prosta. Užywajecca dziahciarnaja maź, niapryhodnaja tolki swaim niapryjemnym pacham i brudžańniem bializny.

Najlepš stasawać maź Wilkinsona, ucirajučy jaje ŭ świarbiačyja miajscy, abo lačycca inšymi lakarstwami, jakija možna dastać hatowymi ŭ kožnaj aptecy. Treba tolki ŭ trakcie lačeńnia i pašla abmywańnia adziawać čystuju bializnu i ŭžywać čystuju paściel, a brudnuju dobra wyhatawać. Inakš klaščy z brudnaj adzieży, ci paścieli, dastaŭšyjasia tudy sa skury, iznoŭ pierapaŭźli-b na aćyščanuju ad ich skuru i iznoŭ wyklikali-b świerb, i dalej razmnožylisia-b.

Z biełaruskaha žyćcia.

Pasiedžańnie Bieł. Nac. K-tu. 13 h. m. adbyŭsia schod Nac. K-tu, na jakim miž inšymi, razhladałasia sprawa zabarony Wil. Arc. Jałbžykoŭskaha naležać katalikom da B.Ch.D. i čytać „B. Krynicu."

U hetaj sprawie Nac. Kamitet wynies pratest, jaki źmiaščajem u hetym numary „B. Krynicy."

Jašče adzin ździek. 3 studnia s. h. wyjechaŭ z Wilni ŭ Francyju zasłužany Biełarus ks. Fr. Čarniaŭski.

Treba wiedać, što ks. Čarniaŭski wyjechaŭ niedabrawolna, a pa zahadu Arc. Jałbžykoŭskaha, jaki wysłaŭ ks. Fr. Čarniaŭskaha na kapelana ŭ polskuju rabotnickuju kaloniju ŭ Francyi.

Nowyja knižki. Wyjšła z druku knižka pad nazowam: „Fizyčnaje wychawańnie ŭ Biełarusaŭ" Ul. Kazłoŭščyka. Wydańnie „Bieł. Krynicy", (cana knižki 1 zł.) i „Załažeńnie spažywieckaha koperatywu na wioscy". Napisaŭ i wydaŭ A. Vasilenia. Cana brašurki 10 hr. Kupić i wypisać možna ŭwa ŭsich biełaruskich kniharniach.

Kulturnaja praca na wioscy.—6 h. m. u w. Šutawičach, Ašmianskaha paw., adbyłosia pradstaŭleńnie dla dziaciej, ładžanaje hurtkom B.I.H. i K. Adyhrany sceničny twor „Jołka Dzieda Maroza". — 8 h. m. adyhrana tam-ža „U zimowy wiečar".

— 26. XII. 1928 h. u Rubiažewičach, Staŭpieckaha paw., Hurtkom B. I. H. i K. naładžana pradstaŭleńnie, na jakim adyhrali „Betlejku".

— 31. XII. 1928 h. u m. Dereŭna, Staŭpieckaha paw., adbyłosia pradstaŭleńnie, ładžanaje Rubiažewickim Hurtkom B. I. H. i K. Adyhrana była „Ptuška ščaścia" i „Boty". Da taho chor wykanaŭ niekalki narodnych biełaruskich pieśniaŭ.

— 6. I sioł. h. u Žodziškach, Wialejskaha pawietu, Hurtkom B. I. H. i K. było zładžana pradstaŭleńnie. Adyhrana była „Betlejka" dy wykanany narodnyja biełaruskija pieśni.

— 26. XII. 1928 h. u Haradziščy, Baranawickaha paw., Hurtok Bieł. Inst. Hasp. i Kul. zładziŭ spektakl. Adyhrany „Boty" i „Mikitaŭ Łapać". Paśla hetaha byli deklamacyi i narodnyja biełaruskija pieśni.

— 1 studnia h. h. u wioscy Niachwiedach, Wialejskaha pawietu, samatuham arhanizawana było pradstaŭleńnie. Ihrali kamedyju K. Kahanca „Modny šlachciuk". Nia hledziačy na toje, što jhrali artysty *amatary*, kamedyja prajšła dosyć udačna.

Lekcyi na wioscy. U čarodnym tydni budzie ładzicca publičnyja lekcyi *ab haspadarcy*: ŭ subotu 26-ha h. m. wiečaram u m. Daniušawie, 27-ha h. m. dniom u. m. Žodziškach i ŭ wiečary ŭ w. Sukniewičach, Ašmianskaha paw.

U intaresie samoha sialanstwa z wakolic nazwanych miascoŭ jość, kab z traplajučajsia akazii jak najbolš skarystać. Tamu ŭsie pawinny jšci i dobra wysłuchać hetyja lekcyi. Hetym pamohuć sami sabie.

Lekcyi pračytaje Inž. Klimowič z Wilni.

Z RADAWAJ BIEŁARUSI.

Wybary ŭ wałasnyja sawiety. Jak padaje „Zwiazda", 9 h. m. u Radawaj Biełarusi adbylisia wybary ŭ 22 hminnych radach. Lik kamunistaŭ wybranych wynosić 16,7 prac. Pawodle nacyjanalnaści lik wybranych pradstaŭlajecca hetak: 89,9 prac. Biełarusaŭ, 5,0 prac. Žydoŭ, 2,9 prac. Palakoŭ i 2,2 prac. inšaj narodnaści.

BIEŁARUSY Ŭ ŁATWII.

Nowyja knihi K. A. Пажытноў. Папулярныя нарысы тэорыі каапэрацыі, з прадмовай пераклалчыка К. Езавітава.

Knižka maleńkaha farmatu, 89 bačyn, wydana ŭ Ryzie Biełaruskim Wydawieckim Tawarystwam; 1927 h.

Źmiest knižki: 1. Pačatak kooperatyŭnaha ruchu i jaho natura; 2. Što takoje praŭdziwy kooperatyŭ; 3. Klasyfikacyja kooperatywaŭ; 4. Kooperacyja i prafesyjanalny ruch; 5. Kooperacyja i palityčnyja partyi; 6. Istota kooperatyzmu jak asobnaha sacyjalna-ekanamičnaha systemu; 7. Kooperatyzm i socyjalizm.

U swajej pradmowie K. Jezawitaŭ piša: „kab dać aktywu biełaruskaj pracoŭnaj intelihiencyi materyjał dla asabistaha znajomstwa i razważańniaŭ, a taksama i dla hutarak i lekcyj siarod biełaruskaha sialanstwa i pracoŭnych, drukujem pierakład „Papularnych wiečarkoŭ pa teoryi kooperacyi"—Pażytnowa".

Z knižki tak ułožanaj karystać moža tolki intelihiencyja, bo skład jaje šyrejšym kruham hramadzianstwa niezrazumieły. Pierakład zrobleny składam taksama trudnym, nu i zamnoha słoŭ niebiełaruskich.

Kooperatar.

Z zahranicy.

U Juhasławii, jak my ŭžo pawiedamlali, staŭsia dziaržaŭny pierawarot i zawiedzieny ŭ dziaržawie absalutyzm. Ale heny ład, jak padajuć hazety, tam niatrywały. Juhasłaŭski premjer ministraŭ Žyŭkowič u hutarcy z pradstaŭnikom adnaje hazety zajawiŭ, što Juhasławija wierniecca da parlamentarnaha stroju, dy što sučasny juhasłaŭski ŭrad nia imkniecca da stwareńnia wajskowaj dyktatury.

Italija praciwicca, kab u Juhasławii była dyktatura. Italjanskija hazety wystupajuć proćiŭ Juhasławii. Orhan Mussoliniaha „Popolo d' Italia" piša: — „my znachodzimsia pierad twaram karaleŭskaj wajennaj dyktatury,—wajskowaja kasta biare ŭładu i stanowicca nad partyjami i nad nacyjanalnaściami... Juhasławija abiarnułasia ŭ „Wialikuju Serbiju".—Francyja, katoraja nia lubić fašyzmu, źwiazana z dyktatarskimi i militarystyčnymi pan-serbskimi idealami". Hetak dumaje Mussolini ab juhasłaŭskim pierawarocie.

Kitaj abjednywajecca pad nacyjanalnym ściaham. U pačatku hetaha miesiaca ŭ Mandžuryi staŭsia pierawarot, dakanany synam Čang-Tso-Lina Čang-Suech-Linam. Hetym pierawarotam pryłučajecca Mandžuryja da Kitaju, jaki znachodzicca pad kiraŭnictwam kitajskaha nacyjanalnaha ŭradu. Da hetaha pierawarotu ŭ Mandžuryi, apanawanaj Japonijaj, byli asobnyja paradki, nie źwiazanyja z Kitajem, jak z celaściu. Ciapier, paśla pierawarotu, stałasia susim inakš. Dziela hetaha Japonija mocna zaniepakoiłasia; tymbolš, što bajkot japonskich tawaraŭ i japonskich pradpryjemstwaŭ u Kitai prymaje šyrokija raźmiery.

U Afhanistanie paŭstancy pieramahli karala. Karol Amanullah admowiŭsia ad karaleŭskaha prastołu. Špiarša Amanullah wydaŭ manifest, jakim spyniŭ blizu ŭsie reformy, jakija jon raspačaŭ u dziaržawie. Ale j heta nie pamahło. Čaść dziaržaŭnaha wojska pierajšła na bok paŭstancaŭ.

U Persyi, taksama jak i ŭ Afhanistanie, karol Riza Khan zadumaŭ eŭropeizawać swaju dziaržawu. Ale i perskim hramadzianam, tak jak i hramadzianam afhanistanskim, nie spadabalisia karaleŭskija reformy, suproć jakich pačali buntawacca. U suwiazi z hetymi niezdawaleńniami wybuchnuła proćiŭ karala paŭstańnie. Hazety padajuć, što ŭ Persii nia lepšaje pałažeńnie ad pałažeńnia ŭ Afhanistanie. Karol Riza Khan znachodzicca ŭ takim samym prykrym pałažeńni, jak i karol Amanullah; z tej tolki roźnicaj, što jašče trymajecca na tronie.

Ameryka paśla suświetnaj wajny stałasia bankiram świetu. Urad Zł. Štataŭ Paŭnočn. Ameryki apublikawaŭ statystyku daŭhoŭ Eŭropy Amerycy. Paśla wajny Ameryka pazyčyła Eŭropie 325 miljardaŭ dalaraŭ: 1.200 miljonaŭ Niamieččynie, 1.727 miljonaŭ Anhlii, 110 miljonaŭ Aŭstryi, 227 mil. Belhii, 325 mil. Čechasławaččynie, 68 mil. Danii, 76 mil. Finlandyi, 4005 mil. Francyi, 31 mil. Hrecyi, 46 mil. Halandyi, 64 mil. Wuharščynie, 274 mil. Italii, 55 mil. Šwecyi, 57 mil. Juhasławii, 49 mil. Šwajcaryi, 1938 mil. Norwehii i 1224 mil. Polščy. Jasna, što trymajučy Eŭropu ŭ swajej kišani, Ameryka jhraje ŭ zahraničnaj palitycy pieršuju skrypku.

Ciaper Ameryka prystupaje da ratyfikacyi (zaćwierdžańnia) proćiŭwajennaha dahaworu swajho ministra Kelloha, ale adnačasna j nie pierastaje budawać wialikaha wajennaha flotu.

Z Niezaležnaj Litwy.

Uhodki litoŭskaj opery. 1920 h. 31 śniežnia była pastaŭlena ŭ Koŭnie pieršy raz u litoŭskim pierakładzie opera „Traviata".

Ad taho času kožny hod u hety dzień ihrajecca ŭ litoŭskim teatry adna z operaŭ. Usich operaŭ u litoŭskaj mowie jość uže 25.

Z hetaha bačym, jak bujna raźwiwajecca mastactwa ŭ Niez. Litwie.

Nowy pradstaŭnik łatwijski niadaŭna pryjechaŭ u Koŭnu i złažyŭ prezydentu swaje poŭnamoctwy. Taksama adwiedali Koŭnu try łatwijskija latuny, jakija znajomilisia z litoŭskaj wajskowaj awijacyjaj. Samo žyćcio, jak bačym, zmušaje dwa narody da zhodnaha sužyćcia.

„Maładaja Litwa" — arhanizacyja litoŭskaj moładzi, jakaja paŭstała hod tamu nazad, raźwiwajecca duža šparka. Maje jana ciapier pa ŭsiej niezaležnaj Litwie 200 addziełaŭ, a ŭsich siabroŭ naličaje bolš jak 5 tysiač. T-wa heta maje na mecie litoŭskija narodnyja ideały. Orhanam t-wa jość „Jaŭnaje Karta".

Z Polščy

Na Pasiedžańni Sojmu, jakoje adbyłosia 15 h. m. razhladalisia sprawy: ab źmienie konstytucyi i ab źmienie ŭstawy reformy rolnaj:

U sprawie źmieny konstytucyi pramaŭlali pasły z „adzinki", endeckija, bloku lawicy P.P.S. i inš. Blok lawicy P. P. S. i Wyzwaleńnia wyskazalisia za źmienu konstytucyi ŭ duchu bolš liberalnym, a Stronictwa Chłopskaje wyskazałasia proćiŭ źmieny konstytucyi.

Prapazycyja ab źmienie ŭstawy rolnaj Sojmam pryniata. Treba skazać, što hetaja apošniaja prapazycyja Klubu P. P. S. pasoŭwajecca značna ŭpierad, damahajučysia wialikaj źmieny sučasnaj ustawy reformy rolnaj. Heta prapazycyja wyklikała ŭ Sojmie wialikuju dyskusiju, u jakoj pryjmali ŭčaście pradstaŭniki amal nia ŭsich palskich klubaŭ.

Pierad hetym plenarnym pasiedžańniem Sojmu adbywalisia i ciapier adbywajucca pasiedžańni sojmawych kamisijaŭ.

Na pasiedžańni kamisi biudžetnaj 15 h. m. u času razhladu biudžetu Ministerstwa Wajskowych Spraŭ dajšło da taho, što niekatoryja siabry kamisii zażadali pierarywu razhladu biudžetu. Pryčynaj hetaha žadańnia było toje, što ani minister wajskowych spraŭ, ani jaki inšy pradstaŭnik hetaha ministerstwa ŭ kamisiju nie źjawiŭsia. Pasoł Kaściałkoŭski, jak referent biudžetu Ministerstwa Wajskowych Spraŭ, zajawiŭ, što marš. Piłsudzki, ministr wajskowych spraŭ, wyjaśniŭ jamu, što kali nia pryšle swaich pradstaŭnikoŭ, to tolki dziela taho, što baicca, kab na pasiedžańni kamisii nie zdarylisia prykryja incydenty, abražajučyja honar achwicera, jak takoha i tamu nia chočučy wyklikać kanfliktu wostrym reahawańniem, jak hetaha wymahaŭ-by honar achwicera, nia choča być asabista ŭ kamisii ani sam, ani prysłać tudy swaich pradstaŭnikoŭ.

Kamisija ŭ hetaj sprawie pryniała takija pastanowy:

1. „Kamisija śćwiardžaje, što narady Kamisii nie dali nikoli pryčyn da ćwierdžańnia, byccam u časie jejnych raspraważ nastała jakaja-niebudź abraza armii, 2. Kamisija nia pryjmaje da wiedama padanych referentam Kaściałkoŭskim matywaŭ niaprysutnaści pradstaŭnikoŭ ministra wajskowych sprawaŭ. 3. Kamisija prystupaje da narad nad biudžetam Ministerstwa Wajskowych Spraŭ."

Karosta najčaściej źjaŭlajecca ŭ bolš nieachajnych asob. I kali zdarycca ŭ adnaho z siam'i, dyk u chutkim časie pieranosicca i na reštu siam'i. Hetym adroźniwajecca ad inšych chwarob čysta nerwowaha pachodžańnia, jakija zdarajucca časami ŭ starejšych asob i świerb jakich pado bny da karostawaha.

T. Kunicki.

Usiačyna.

Hoład na Ukrainie. U Małdaŭskaj Respublicy ŭ Besarabji, adčuwajecca wialiki hoład. Ludzi nia majuć čaho ješći, bjuć i hrabiać, što papała pad ruki, kab tolki zaspakoić swoj hoład. Za hety čas razhrabili 752 dwary (majontki). U Adesie, Mikałajewie i Chiersonie znachodzicca ciapier 200.000 hałodnych dziaciej prywiezienycha z wakolic apanawanych hoładam.

2 milijony chworych. U Amerycy hetym časam znachodzicca 2 milijony narodu chworych na hrypu. U praciahu śniežnia (XII) miesiaca pamiorła na hetuju chwarobu 10 000 ludziej.

DA NAS PIŠUĆ.

DOBRAJA PRACA.

w. **Šutawičy**, Ašmianskaha paw. Redkaja wioska, a nawat i miesta, na abšary celaj Zachodniaj Bielarusi moža pachwalicca tak płodnaj pracaj, jak Šutawičy. Moładź hetaj wioski zarhanizawanaja ŭ „Hurtok Biełar. Instytutu Haspadarki i Kultury" nia mała ŭžo dała na heta dokazaŭ.

Jošć nadzieja, što budučynia daść ich jašče bolš.

Najbolšuju čynnaść prajawiŭ Šutaŭski Hurtok Instytutu H. i K. ŭ halinie teatralnaj, arhanizujučy narodnyja biełaruskija pradstaŭleńni nia tolki ŭ swajej wioscy, ale pamahajučy i wioskam susiednim. Za minuły kalendarny hod było pastaŭlena bolš dziesiatka hetkich pradstaŭleńniaŭ. Tolki za praciah apošnich Kalad (1928 h.) u samych Šutawičach było pastaŭlena až try sceny: „Dziadźka Jakub", „Jołka Dzieda Maroza" i „U zimowy wiečar".

Repertuar, jak widać, duža pawažny i wykanany byŭ dobra. Takich siłaŭ, jak Hanna Šutawičanka, Wincuk Šutowič, Antoś Žabinski i inš. mohuć pazajzdrawać Šutawičam usie nawokał.

Tolki ab publicy na Šutaŭskich pradstaŭleńniach treba skazać, što nie zaŭsiody ŭ paru traplaje śmiajacca. Na budučyniu treba prapracawać.

Kali chto choča pabačyć biełaruskuju Lawonichu, musić padjechać taksama ŭ Šutawičy: łoŭka tancujuć. Ale taksama *nia ŭsie*. Haworačy ab Lawonisie, pry miejscy budzie prypomnić, kab biełaruskija znaŭcy muzyki pastaralisia niejak papracawać nad adpawiednaj da tancu muzykaj: dahetulašniaja muzyka Lawonichi, u prociŭwahu da tanca, nudzić da śmierci swajej manatonnaściu. Tamu ščyraja prośba da biełaruskich muzykaŭ: *padumajcie i papracujcie*.

K česci Šutaŭcaŭ (Siabraŭ Instytutu) treba skazać i toje, što ŭmiejuć bawicca wiasioła i pry tym wielmi pryhoža. A što jašče lepš: zarobleny na wiečarynach hroš—haściej bywaje paŭniusieńka — Šutaŭcy nie marnujuć na wypiŭku, ale ŭsio składajuć na mety kulturna - aświetnyja (hurtkowaje Radjo — trylampoŭka, biblijateka), dy haspadarčyja (ładziać haspadarčyja fachowyja referaty, kuplajuć haspadarčyja mašyny i inš.). Ab hramadzkaj spiełaści Šutaŭskich Biełarusaŭ świedčyć i toje, što pracujučy na niwie kulturnapraświetnaj nie miašajuć tudy palityki. Hetym zhurtoŭwajuć kala siabie ŭsie lepšyja siły, zamiest ich drabić.

Chaj-ža moładź z usich bakoŭ Biełarusi biare prykład z biełaruskaj moładzi Šutaŭskaj: lepšaja budučynia budzie tady nie za harami.

Susied z-pad Šutawič.

„I NAS RAZBUDZILI".

Dareŭna, Staŭpieckaha paw. Na spatkańnie Nowaha Hodu 31.XII.28, Rubiažewicki hurtok B. I. H. i K. zładziŭ u nas spektakl. Adyhrali: „Ptušku ščaścia" i „Boty". Paśla adyhrańnia sceničnych tworaŭ chor prapiajaŭ niekalki pryhožych biełaruskich piešniaŭ. Na wiečarynu zyšlisia: sialanie, miajscowaja intelihiencyja i ŭradoŭcy. Paśla zakančeńnia spektaklu prysutnyja wyrazali artystamamataram i kiraŭnikom padziaku i pažadańni na dalejšuju pracu. Heta wiečaryna prosta skałychnuła našaje miastečka i nas razbudziła, dadajučy achwoty da kulturnaj pracy. Treba spadziawacca, što zarhanizujecca hurtok B. I. H. i K. i ŭ nas.

Biełarus z pad Dareŭna.

* *
*

Hetym Urad Hurtka Biel. Inst. Hasp. i Kult. u Rubiažewičach wyražaje ŭsim byŭšym na pradstaŭleńniach u Rubiažewičach i Dareŭnaj ščyruju padziaku za łaskawuju prysutnaść i akazanaje hetym padtrymańnie.

Urad Hurtka.

AD RODNAJ HAZETY NIE ADMOŬLUSIA NIKOLI!

Świranki, Świancianskaha paw. Naš ksiondz—čaławiek nia kiepski, biednych chawaje darma. I tak ništo sabie ŭ susiedztwie. Ale našaj hazety „Biel. Krynicy" dyk taksama nia lubić, jak i inšyja. U niadzielu 23.XII.1928 h. pračytaŭ jon Arcybiskupskuju zabaronu i skazaŭ — „zabaraniaju čytać „B. Krynicu". Pačuŭšy hetyja słowy, ja až zadryžaŭ" i čuć zmoh ustrymacca ad pratestu. Ale ŭklenčyŭ, pamaliŭsia Bohu, kab daŭ Jon ciarpieńnie i wytrywałaść i wyjšaŭšy papiorsia čym skarej da znajomaha, katory zabiraje maje hazety z pošty, pa „B. Krynicu". Uziaŭ swaju hazetku ŭ ruki i dawaj čytać. A ślozy dyk sami niejak pačali z wačej licca i kapać na papieru hazety. U toj čas ja prosta prysiahnuŭ u duchu swaje rodnaj hazecie: što nie apušču jaje nikoli.

Ł. J.

ARHANIZACYJA—HETA SIŁA.

Waŭkałata, Pastaŭskaha paw. U našaj Waŭkałaččynie žywuć Biełarusy — sialanie. Jošć krychu i šlachtunkoŭ, katoryja ŭważajuć čamuści siabie Palakami. Ale ich wielmi niaznačny lik. Materjalnaje žyćcio našych sialan niezawidnaje. Haspadarački maleńkija, siemki wialikija, zarabotkaŭ niama, a žyć treba. Treba tak-ža i padatki płacić, jakija z kožnym hodam pawyšajucca. Sialanie našy tolki stohnuć nad swajej biadoj i čakajuć lepšych časoŭ.

Darahija braty sialanie! Stahnańnie tut ničoha nie pamoža. Treba lepš dumać, jak paprawić swoj los. Šlah da paprawy našaha žyćcia jość adzin — arhanizacyja. U arhanizacyi supolnymi siłami my zmožam zdabyć usio toje, što pawodle prawa nam naležycca, a adzin čaławiek nikoli da hetaha nia dojdzie.

Dyk idziom sialanie na hety šlach da lepšaj budučyni. Arhanizujmasia. Ustupajma ŭ našu adzinuju, zapraŭdy biełaruskuju arhanizacyju, jakaja zawiecca „Biełaruskaja Chryścijanskaja Demokracyja"!

K. S.

Z kraju.

Strašnaje zabojstwa. U wioscy Hrodzie, Ašmianskaha paw., niejki 20-letni Adam Pieśniak u strašny sposab zabiŭ 35-letniuju sialanku Z. Pieśniak razam z 3-mia nialetnimi jejnymy dziaćmi, z katorych najstarejšy mieŭ usiaho 6 hadoŭ. Achwiary swaje A. Pieśniak kinuŭ u studniu znachodziŭšujusia ŭ adlehłaści 80 metraŭ. A. Pieśniak źjaŭlajecca pasynkam zabitaj kabiety. Zabojcu aryštawali.

Napad stady waŭkoŭ. Prymušanaje wialikim choładam, stada waŭkoŭ, kala 50, napała kala Kałasowa na 3-ch žaŭnieraŭ. Nie patraciŭšy adwahi žaŭniery pačali stralać. Zabili hetak 2-ch wialikich waŭkoŭ i niekalkich ranili.

Adpawiednym uładam treba było-b ab hetym padumać, bo padobnyja zdareńni zdaralisia nia pieršy ŭžo raz.

Trahičnaja zabawa. U minułym tydni ŭ w. Azierawie, Brasłaŭskaha paw., adbyłasia wiečaryna. Kali ŭčaśniki wiečaryny byli ŭžo padpiŭšy — zawiazałasia pamiž imi sprečka, jakaja ŭ chutkim časie pierajšła na bojku nažami. U wyniku hetaha zabitym byŭ Maciuk Piotra z w. Paddziesieniki, Brasł. paw.

Para było-b našaj moładzi kinuć pić harełku, jakaja dawodzić da takich strašnych wynikaŭ.

Budźcie aściarožnymi! U minułym tydni, niejki Adam Mikulewič z wioski Biezdanolesie, Niemienčynskaj hm., pajechaŭ u les pa drowy. Budučy nieaściarožnym papaŭ pad padajučaje drewa, jakoje zabiła jaho razam z kaniom.

Praŭnyja parady.

Mikitu Wiaskowamu.

Zapytańnie: U 1927-28. h. u nas prawodzili šasu i raskapali šmat pola. Što majem rabić, kab świarnuli našy straty?

Adkaz: Pieradusim treba acanić stratu. Kali heta daroha, na jakoj prawodziłasia šasa, jość hminnaja, to treba zaprasić da acenačnaj kamisii i pradstaŭnika hminy. A kali daroha pawiatowaja, wajawodzkaja, abo kazionnaja, to treba kab kamisija składałasia z wojta, pradstaŭnika palicyi, abo pradstaŭnika starostwa i dwuch, abo troch acenščykaŭ. Kamisija chaj śpiša acenačny akt, kopiju jakoha woźmicie da siabie. Z hetym acenačnym aktam źwiarnicciesia ŭ tuju ŭstanowu, da jakoj naležyć hetaja daroha, z prośbaj, kab Wam zapłacili za Wašy straty. Kab tyja ustanowy hetaha Wam admowili, dyk možacie tady pieradać sprawu u Sud.

Z Wilni.

Zaćwierdžańnie kanfiskaty „Vilniaus Rytojus." Wilenski Akružny Sud na swaim haspadarčym pasiedžańni d. 4.I.29. h. zaćwierdziŭ kanfiskatu Nr. 6 litoŭskaj hazety „Vilniaus Rytojus.

Wialiki ŭzrost biezraboćcia. Pawodle apošnich statystyčnych danych, lik biezrabotnych u praciahu apošniaha tydnia pawialičyŭsia na 254 asoby. Ahulny lik biezrabotnych 4175.

Bandyty Ryś i Sałkoŭski zasudžany na śmierć. 14 h. m. zakončyŭsia wiedamy pa ŭsim krai praces bandy Rysia. U wyniku hetaha Ryś i Sałkoŭski zasudžany na karu śmierci praz pawiešańnie. Inšyja bandyty zasudžany ad 1 h. i 4 m. da 15 had. ciažkoha wastrohu.

Abarona pryhawaram nie zadawolena i padała apelacyju.

PRYJMAJECCA PADPISKA
na PIERŠY bahata-ilustrawany biełaruski dwutydniowy žurnał śmiechu i žartaŭ pad nazowam **„Awadzień"**
(pieršy Nr. wyjdzie ŭ hetym miesiacy)
Kaštuje z dasteŭkaj da chaty na hod 6 zł.; na paŭhoda 3 zł., na try miesiacy 1.50 hr. Za hranicu na hod adzin dal. 50 centaŭ.

Adres Redakcyi: Wilno, Wielka 3 m. 10.

KNIŽKI WYDAWIECTWA „KRYNICY".

Ziaziula A. — Alenčyna wiasielle	0.30
Bylina J. — Wybary Staršyni (wiaskowaja trahi-kamedyja ŭ 3-ch akt.)	0.40
Kraskoŭski A. d-r — Biełaruskija lakarskija ziołki	0.30
Hałubianka-Bučynskaja M. — Alkahol i baraćba z im	0.40
Jörgensen J. — Prypowieści (pierakład X.P.T.)	0.50
Hrynkiewič St. — Arlanio	0.50
„ Ab teatry	0.50
„ Žanimstwa pa radjo	0.50
„ Narod (razważańni nad pajmom nacyjanalnaści)	0.30
„ Carkwa, Pomsta, Wiaźnica	1.00
Sałaŭjowa P. (Allegro) — Cudoŭnaja Noč, pjesa wieršam dla dziciačaha teatru (pierakłaŭ S. Piajun)	0.50
Kazłoŭščyk Ul. — Fizyčnaje wychawańnie hramadzianstwa	0.50
Stankiewič Ad. Ks. — D-r Fr. Skaryna, pieršy drukar biełaruski	1.00
Małaziamielnik — Ci maje być u Polščy prawiedziena ziamielnaja reforma	0.20
Turonak Br. Dr. — Hygijena ŭzhadawańnia dziciaci	0.20
Kazłoŭščyk Ul. — Fizyčnaje wychawańnie ŭ Biełarusaŭ	1.00
Stankiewič A. — Biełaruskaja mowa ŭ školach Biełarusi ŭ XVI i XVII st.	0.30
W. Niemirowič-Dančenko — Stary Zamak (pier. B. St.)	0.30
Hadawiki „Krynicy" za 1922 h.	5.00
„ „ „ 1923 h.	5 00
„ „ „ 1924 h.	5.00
„ „ „ 1925 h.	5.00
„ „ „ 1927 h.	10.00
„ „ „ 1928 h.	10.00

WYPISYWAC MOŽNA Z BIEŁARUSKAJ KNIHARNI „PAHONIA"
WILNIA, ZAWALNAJA 7.

Redaktar Jan Paźniak. Biel. Druk. im Fr. Skaryny. Wilnia, Ludwisarskaja 1. Wydawiec Albin Stepowič.